

BESLUT

2019-02-18

Dnr: 18/02806

SAKEN

Kulturnyheterna, SVT1, 2018-08-21, inslag om en hungerstrejkande rysk filmregissör; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget påannonserades enligt följande.

(Programledare) – I dag är det hundra dagar sedan regissören [NN] påbörjade sin hungerstrejk, med krav på att Ryssland ska frige alla ukrainska politiska fångar som sitter i ryska fängelser.

Bilder visade från fotbolls-VM i Ryssland. Samtidigt sa en reporter följande.

I mitten på maj, en månad innan hela världens ögon skulle riktas mot Ryssland i samband med fotbolls-VM, inledde [NN] en hungerstrejk utan borte gräns. I ett brev ska han ha skrivit "Om det är meningen att vi ska bli spikarna i tyrannens kista, så vill jag att ni ska veta att den här spiken inte kommer att böja sig". Han är regissör och slog igenom med filmen "Gamer" år 2011. Han är också en uttalad kritiker av Rysslands annektering av Krimhalvön och stöttade de ukrainska Maidan-protesterna. 2015 dömdes han av rysk domstol till 20 års fängelse för planering av terrorbrott. Men bevisen som kunde presenteras i domstolen var få.

I inslaget medverkade en utrikesreporter från Sveriges Television (SVT) som sa följande.

Det finns väldigt lite uppgifter om hur det här ska ha gått till. Det enda bevis som använts är vittnesmål från andra personer som greps samtidigt. Och de har också tagit tillbaka de här vittnesmålen och säger att de berättade om det här, för att de hade torterats. Och [NN] har själv också torterats, men han har inte erkänt att han skulle ha begått de här brotten.

Bilder visades på olika protestaktioner som var till stöd för den fängslade regissören. Samtidigt sa reportern följande.

[NN] kräver att 64 ukrainska politiska fångar ska frigges. Men resan mot målet är tuff. Han har tappat 30 av sina 100 kilo. Hjärtfrekvensen har gått ner. Och enligt hans advokat ligger den kände filmregissören nu för döden. Många är de människor och organisationer som krävt hans frigivning, men hittills har president Vladimir Putin inte gett med sig.

I inslaget medverkade en utrikesreporter från SVT som sa följande.

Och det spelar egentligen ingen roll hur stor pressen är på Ryssland, för Putin bryr sig inte om det. Putin ser det här som sitt personliga projekt med Krim. Det är ett väldigt prestigefullt projekt för honom. Det är en helt annan fråga än ukrainska fångar som han tidigare har friggett. För de har just varit ukrainare och man har sett dem som ukrainare. Här ser man [NN] som ryss. Och därför blir det en principiellt viktig fråga för Putin. Sedan ska han personligen också ha förolämpat Putin på en presskonferens och kallat honom för en "blodtörstig dvärg". Så att det blev också en personlig fråga för honom, som gör att han är ännu mer principfast vid, än vad han skulle kanske vara annars.

ANMÄLAN

Anmälaren anser på följande grunder att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

- Anmälaren undrar vilka källor som reportern använt sig av gällande påståendet att NN dömdes för planering av terrorbrott "men bevisen som kunde presenteras i domstolen var få".
- NN greps med sprängmedel, detonator och vapen. Anmälaren undrar varför detta inte redovisades i inslaget.
- Det saknades en redovisning i inslaget om att ytterligare fyra personer är efterlysta för medhjälp.
- Det saknades en redovisning om vad ryska myndigheter, domstol och åklagare ansåg om domen och bevisningen.
- Det saknades källor till flera påståenden som gjordes i inslaget. Bland annat att beklännelser ska ha skett under tortyr, att vittnesmål tagits tillbaka, att NN ska ha förolämpat Putin på en presskonferens, att NN ska ha skrivit ett brev där han påstår: "Om det är meningen att vi ska bli spikarna i tyrannens kista, så vill jag att ni ska veta att den här spiken inte kommer att böja sig". Vidare undrar anmälaren om utrikesreportern är en tankeläsare i och med formuleringarna om att "... för Putin bryr sig inte om det. Putin ser det här som sitt personliga projekt".

- I inslaget saknades det en redovisning av NN:s koppling till organisationen Högra sektorn och det nämndes inget om NN:s medbrottslingars politiska hemvist.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anför i huvudsak följande.

Inslaget innehöll analyserande kommentarer från en utrikesreporter, vilket är ett vanligt journalistiskt förfarande. Grunden för sådan medverkan är att utrikesreportern bevakat sitt ämne länge och ingående och därigenom skaffat sig djup kunskap inom området.

Övergripande delas den bedömning som gjordes av rättssaken mot NN och hans fängelsetid av bland annat FN, andra medier samt människorättsorganisationer. Bland annat skriver svenska Yle följande.

Rättegången har blivit kraftigt kritiserad, och [NN]:s kamp har uppmärksamats över hela världen. FN har tagit upp hans fall och människorättsorganisationer har protesterat mot det sätt han behandlats på.

FN:s experter har uttalat sig där de uppmanat Ryssland att frige NN. Enligt dessa experter är NN:s liv i fara. Hans hungerstrejk kommer sig av en rättegång som inte når upp till internationell standard.

Beträffande tortyrmisstankarna har även dessa uppgifter använts av andra etablerade svenska och utländska medier, Europaparlamentet samt även organisationen Svenska Pen, och redaktionen ansåg att det var rimligt att använda dessa uppgifter trots att officiella myndigheter i Ryssland inte bekräftat dem. Svenska Yle skriver exempelvis följande.

Under rättegången presenterades inga bevis som skulle ha visat att [NN] var skyldig. Ett nyckelvitne hävdade senare att han vittnat under tvång och att han hade torterats.

Att det saknas officiella uppgifter i sådana här fall är inte ovanligt och det kan i sig inte tas till intäkt för vare sig det ena eller andra. När det gällde att höra vad ryska myndigheter, domstol och åklagare ansåg om tortyrmisstankarna och andra uppgifter i inslaget bedömdes det inte vara aktuellt då uppgifterna var allmänt kända och ämnet välbevakat av både redaktionen, andra medier och mänskliga rättighetsorganisationer. Utrikesreportern söker som regel ryska myndigheter för kommentarer och intervjuer men har aldrig fått svar varken per telefon eller mejl. Inslagets syfte var att kommentera och belysa och som framgår gjordes inga nya intervjuer till denna publicering.

För en utrikesreporter är en viktig uppgift att bland annat beskriva och analysera och med sin specialistkunskap skapa sammanhang för en svensk publik. Det är

inte brukligt i journalistisk praxis att detaljredovisa källor till varje faktapåstående som görs i utrikesreportrars kommentarer och det är inte ändamålsenligt i denna journalistiska form av inslag.

Vad gäller tolkningen om att Putin har ett personligt engagemang i NN var det uppenbart att detta var en övergripande bedömning som byggde på utrikesreporterterns samlade bevakning och relevanta erfarenhet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden (8 § i sändningstillståndet). Med kommentarskyldigheten följer ett visst utrymme för värderande omdömen.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att programföretaget i sitt yttrande angett källorna till olika uppgifter i inslaget. Nämndens granskning ger inte vid handen att någon uppgift av betydelse för framställningen skulle vara felaktig eller att framställningen skulle vara vilseledande genom att väsentliga uppgifter utelämnats. Nämnden anser därför inte att inslaget strider mot kravet på saklighet. Enligt nämndens mening gick inte heller reportererna eller SVT:s utrikesreporters uttalanden utöver vad som kan accepteras inom ramen för SVT:s kommentarskyldighet. Deras uttalanden strider inte mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Berivan Yildiz,
Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfeldt efter föredragning av Rasmus Gedda.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Rasmus Gedda

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.